

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Реалізується в межах освітньої програми «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва» за спеціальністю 204 Технології виробництва і переробки продукції тваринництва на 1 рівень вищої освіти ОС «Бакалавр»

Суми 2023

Розробники:

Вікторія ВЕЧОРКА, доктор с.-г. наук, професор, декан біолого-технологічного факультету

Леонтій ХМЕЛЬНИЧИЙ доктор с.-г. наук, професор, кафедри генетики, селекції та біотехнології тварин

Віктор ОПАРА, канд. с.-г. наук, доцент, зав. кафедрою технології кормів і годівлі тварин

Юлія ПАВЛЕНКО, доктор с.-г.-н., зав. кафедрою технологія виробництва і переробки продукції тваринництва та кінології

Ігорь Рубцов канд. с.-г. наук, доцент, заступник декана з практичної діяльності

Рецензент: Юрій СКЛЯРЕНКО, доктор с.-г. наук, ст. науковий співробітник Інституту сільського господарства Північного сходу

Погоджено:

Ольга БОРДУНОВА доктор с.-г. наук, професор, гарант програми

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету
« _____ » _____ 20__ року, протокол №__

ЗМІСТ

	стор.
Вступ	4
1 Опис практики за видами	5
2 Зміст практик за видами	13
3 Вимоги до баз практики	21
4 Організація проведення практик	21
5 Підведення підсумків практики	23
6 Оформлення звіту про проходження виробничої загально - технологічної практики	25
Додатки	31

ВСТУП

Наскрізна програма практики складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого рівня (бакалавра) вищої освіти за спеціальністю 204 - Технології виробництва і переробки продукції тваринництва. Практика є обов'язковим компонентом підготовки фахівців із вищою освітою.

Мета практики. Навичити здобувачів освіти сучасним методам, формам організації та інноваційним здобуткам в галузі і в майбутньому фахівцям надати можливість формування у них на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Практика студентів передбачає безперервність і послідовність з одержання необхідних достатніх об'ємів практичних знань і умінь в залежності від освітнього ступеня «Бакалавр» та «Магістр».

На завершальному етапі практичної підготовки поглиблюються і закріплюються теоретичні знання з усіх дисциплін навчального плану, закінчується збір матеріалів для підготовки складання Державного іспиту та до захисту кваліфікаційної роботи, як для 1 так і для 2 рівнів освітнього ступеня.

На кожному етапі практичної підготовки навчальними програмами передбачені види і форми контролю, якими студенти повинні володіти. Ці вимоги об'єднані в наскрізній програмі - основному навчально-методичному документі з практики кожної дисципліни, що розробляється кафедрою як концептуальна система професійної підготовки.

Зміст наскрізних програм мусить відповідати вимогам нормативних документів Міносвіти і галузевих міністерств, навчальним планам і кваліфікаційним характеристикам спеціальностей та освітнім програмам.

Зміст і послідовність практик визначаються програмами, які розробляються кафедрами або предметними комісіями згідно з навчальними планами.

Пройходження практики сприяє формуванню:

Загальних компетентностей:

Здатність застосовувати знання в практичних діях. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. Здатність працювати в команді та мати навички міжособистісної взаємодії

Фахових компетентностей:

Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і

переробки продукції тваринництва для ефективного ведення бізнесу. Здатність використовувати сучасні знання про способи відтворення, закономірності індивідуального розвитку та розведення тварин для ефективної професійної діяльності у галузі тваринництва. Здатність використовувати знання з основних технологій заготівлі, виробництва та зберігання кормів для формування кормової бази підприємства. Здатність до складання раціонів для різних видів і статево-вікових груп тварин та організації їх нормованої годівлі з урахуванням наявних фінансових та ресурсних обмежень. Здатність застосовувати доцільні системи та способи утримання сільськогосподарських тварин і контролювати та оптимізувати мікроклімат технологічних приміщень. Здатність застосовувати базові знання економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів під час виробництва та переробки продукції скотарства. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів під час виробництва та переробки продукції свинарства. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів під час виробництва та переробки продукції птахівництва. Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції. Здатність застосовувати знання організації та управління технологічним процесом переробки продукції тваринництва для ефективного ведення господарської діяльності підприємства. Здатність аналізувати господарську діяльність підприємства, вести первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати. Здатність використовувати спеціальні знання для проведення санітарно-гігієнічних і профілактичних заходів на фермах та інших об'єктах із виробництва і переробки продукції тваринництва

1. Опис практики за видами.

Опис практики з основ фахової діяльності (навчальна)

Мета практики: Основною метою навчальної практики є закріплення студентами теоретичних знань, володіння професійними практичними навиками, які вони будуть використовувати у своїй практичній діяльності як фахівці вищої кваліфікації в галузі тваринництва. Практика є продовженням навчального процесу у виробничих умовах, активною формою поєднання теорії і практики.

Завдання практики: носить профорієнтаційний характер. Вона знайомить студентів з галузями тваринництва та умовами роботи на тваринницьких фермах, основними технологічними операціями при виробництві тваринницької продукції, спонукає до практичних навиків догляду за тваринами.

Проходження практики сприяє формуванню:

загальних компетентностей:

Здатність застосовувати знання, які отримані під час теоретичного навчання. Знання та розуміння даної області та розуміння професійної діяльності. Здатність до адаптації та дії в конкретних ситуаціях на

виробництві. Здатність працювати в команді з іншими фахівцями даного напрямку виробництва;

фахових компетентностей:

оцінювати та характеризувати технології виробництва основних видів тваринницької продукції (молока, яловичини, свинини, яєць та ін..) набуває професійних навиків по утриманню тварин і догляду за ними (годівля, поїння та ін.); проведення основних зоотехнічних заходів: зважування, нумерація та ін. характеризувати сільськогосподарських тварин та птахів за основними продуктивними та репродуктивними якостями.

Опис практики з технології кормів (навчальна)

Мета практики: Основною метою навчальної практики є закріплення студентами теоретичних знань, оволодіння професійними практичними навиками, які вони будуть використовувати у своїй практичній діяльності як фахівці вищої кваліфікації в галузі тваринництва. Вона є продовженням навчального процесу у виробничих умовах, активною формою поєднання теорії і практики.

Завдання практики: формує вміння та практичні навички визначати та розрізняти різні види кормових та отруйних рослин, оцінювати стан кормових дворів, умови зберігання кормів, їх якість, проводити польове обстеження посівів кормових культур, організувати заготівлю кормів, складати документацію на корми.

Проходження практики сприяє формуванню:

загальних компетентностей: Здатність застосовувати знання, які отримані під час теоретичного навчання. Знання та розуміння даної області та розуміння професійної діяльності. Здатність до адаптації та дії в конкретних ситуаціях на виробництві.

Здатність працювати в команді з іншими фахівцями даного напрямку фахових компетентностей: проводити облік та оцінку якості кормів; розраховувати для господарства потребу в пасовищах та в матеріалах для їх обладнання; вміти обладнувати загоны для випасання худоби; розраховувати потребу в зеленій масі для заготівлі запланованої кількості сіна, сінажу та силосу; вміти обробляти посіви кормових культур, збирати урожай зеленої маси (сіножаття, сушіння, скирдування); вміти приготувати кормосуміші із зернових кормів; проводити польове обстеження сіяних багаторічних трав, визначати густоту, фазу росту, характер відростання та розробляти заходи догляду за посівами; визначати стан сховищ для зберігання кормів, їх місткість, умови зберігання заготовлених кормів; вміти складати документацію на корми, що зберігаються на кормовому дворі.

Опис практики з розведення с.-г. тварин (навчальна)

Мета практики: практика сприяє набуттю студентами практичних навичок з розведення сільськогосподарських тварин. Вона передбачає послідовне і логічне виконання завдань і практичних робіт на об'єктах господарства з метою освоєння методів розведення у практичній реалізації на виробництві.

Завдання практики: формує вміння оцінювати продуктивні і племінні

якості тварин за генотипом і фенотипом, контролювати ріст і розвиток тварин, визначати генеалогічну структуру стада, розраховувати селекційний потенціал гурту, формувати групи племінного і товарного призначення, робити добір і підбір, оцінювати ефект селекції.

Пройдення практики сприяє формуванню:

загальних компетентностей: Здатність застосовувати знання, які отримані під час теоретичного навчання. Знання та розуміння даної області та розуміння професійної діяльності. Здатність до адаптації та дії в конкретних ситуаціях на виробництві. Здатність працювати в команді з іншими фахівцями даного напрямку

фахових компетентностей: навички в застосуванні сучасних комп'ютерних програм для ведення первинного зоотехнічного обліку, вести паперову документацію зоотехнічного обліку: журнали осіменіння і відтворення тварин, акти приплодів, журнали вирощування молодняку, облік продуктивності та інше; оцінювати ріст і розвиток тварин у різні періоди онтогенезу; визначати тип конституції тварин; оцінювати екстер'єр тварин візуально, шляхом вимірювання та розраховувати індекси тілобудови; складати та аналізувати родоводи на тварин; визначати мінімальні вимоги до добору тварин в племінну групу та вибракування тварин із гурту; визначати належність тварин до ліній та родин; визначати типи підбору; користуватися каталогами та Державними книгами племінних тварин та вміти готувати інформацію для їх складання та видання.

Опис практики з годівлі с.-г. тварин (навчальна)

Мета практики: сприяє набуттю студентами практичних навичок з годівлі сільськогосподарських тварин. Практика передбачає послідовне і логічне виконання завдань і практичних робіт на об'єктах господарства з метою освоєння методів годівлі у практичній реалізації на виробництві.

Завдання практики: формує вміння оцінювати якість кормів, розраховувати потребу в кормах для різних видів тварин, складати збалансовані повноцінні раціони, кормосуміші та рецепти кормів, визначати способи підготовки кормів до згодовування та організувати годівлю тварин і оцінювати ефективність годівлі за рівнем продуктивності тварин, енергію росту молодняку та станом здоров'я тварин.

Пройдення практики сприяє формуванню:

загальних компетентностей: Здатність застосовувати знання, які отримані під час теоретичного навчання. Знання та розуміння даної області та розуміння професійної діяльності. Здатність до адаптації та дії в конкретних ситуаціях на виробництві. Здатність працювати в команді з іншими фахівцями даного напрямку

фахових компетентностей: оцінювати якість кормів та їх придатність для згодування тваринам; визначити технологію та брати участь в організації заготівлі кормів; визначати способи та брати участь в підготовці кормів до згодовування їх тваринам; організувати роздачу кормів та годування тварин; визначати тип та встановлювати рівень годівлі, спосіб, послідовність та кратність роздачі кормів тваринам різних видів; організувати кратність

та якісне напування тварин; визначати потребу в мінеральних кормах та організувати їх роздачу при випасанні худоби; оцінювати ефективність годівлі тварин на їх продуктивність, енергію росту молодняку та стан здоров'я; організувати кратність та якісне напування тварин; розраховувати потребу тварин у воді.

Опис виробничої практики

Опис практики з технології виробництва молока і яловичини

Мета практики: є ознайомлення здобувачів вищої освіти зі специфікою майбутнього фаху, отримання ними первинних професійних умінь і навичок, а також відповідної робітничої професії. Вона є продовженням навчального процесу у виробничих умовах, активною формою поєднання теоретичних і практичних знань.

Закріплення на виробництві основних технологічних елементів з виробництва молока і м'яса, які вивчались в університеті

Завдання практики: Навчитись оцінювати біологічні показники у скотарстві; використовувати існуючі методи селекції для удосконалення порід і типів худоби; організувати відтворення худоби та вирощування молодняку; проводити зоотехнічну і племінну роботу у господарствах різних форм власності; керувати технологічним процесом вирощування ремонтного молодняку, вирощування і оцінка бугаїв, виробництва молока, виробництва яловичини у молочному скотарстві; моделювати технологічні процеси у скотарстві

Пройходження практики сприяє формуванню:

загальних компетентностей: Здатність застосовувати знання з технології виробництва молока і яловичини в практичних ситуаціях. Знання та розуміння даної області та розуміння професійної діяльності. Здатність до адаптації та дії в конкретних ситуаціях на виробництві. Здатність працювати в команді з іншими фахівцями даного напрямку

фахових компетентностей: Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва молока і яловичини для ефективного ведення бізнесу. Здатність використовувати сучасні знання про способи відтворення, закономірності індивідуального розвитку та розведення тварин для ефективного ведення галузі Здатність застосовувати доцільні системи та способи утримання худоби Здатність здійснювати контроль технологічних процесів під час виробництва продукції скотарства.

Опис практики з технології виробництва продукції свинарства

Мета практики: є ознайомлення здобувачів вищої освіти зі специфікою галузі свинарства, отримання ними первинних професійних умінь і навичок з технології виробництва продукції свинарства, а також робітничої професії. Вона є продовженням навчального процесу у виробничих умовах, активною формою поєднання теорії і практики.

Завдання практики: Навчитись оцінювати біологічні показники у свинарстві; використовувати сучасні методи селекції для удосконалення порід свиней; організувати відтворення свиней; навчитись керувати технологічним процесом вирощування ремонтних свинок, вирощування і

оцінювання кнурів, впроваджувати основні технологічні рішення виробництва свинини в умовах інтенсифікації галузі.

Пройдення практики сприяє формуванню:

загальних компетентностей: Здатність застосовувати знання з технології виробництва свинини в практичних ситуаціях. Знання та розуміння даної галузі та розуміння професійної діяльності. Здатність до адаптації та дії в конкретних ситуаціях на виробництві. Здатність працювати в команді з іншими фахівцями даного напрямку.

фахових компетентностей: Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва свинини для ефективного ведення бізнесу. Здатність використовувати сучасні знання про способи відтворення, закономірності індивідуального розвитку та розведення свиней. Здатність застосовувати доцільні системи та способи утримання свиней. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів під час виробництва продукції свинарства.

Опис практики з технології виробництва продукції вівчарства і козівництва

Мета практики: є ознайомлення здобувачів вищої освіти зі специфікою галузі вівчарства і козівництва, отримання ними первинних професійних умінь і навичок з технології виробництва продукції вівчарства і козівництва: вовни, молока, смушок, овчин та ін. Вона є продовженням навчального процесу у виробничих умовах, активною формою поєднання теорії і практики.

Завдання практики: Навчитись оцінювати біологічні особливості овець і кіз, при використанні сучасних методів оцінки тварин, організувати відтворення овець і кіз з урахуванням їх біологічних особливостей; навчитись керувати технологічними процесами вирощування, впроваджувати основні технологічні рішення виробництва продукції вівчарства і козівництва в умовах інтенсифікації галузі.

Пройдення практики сприяє формуванню:

загальних компетентностей: Здатність застосовувати знання з технології виробництва продукції вівчарства і козівництва. Знання та розуміння даної галузі з метою удосконалення професійної діяльності професійної діяльності. Здатність до адаптації та дії в конкретних ситуаціях на виробництві. Здатність працювати в команді з іншими фахівцями даного напрямку.

фахових компетентностей: Здатність використовувати показники різних видів продуктивності овець і кіз (вовнова, смушкова, овчинна, м'ясна, молочна), екстер'єр та конституцію, породний склад поголів'я овець і кіз, їхню племінну цінність; організувати добір та підбір тварин у стаді з метою ефективного ведення галузі. Обґрунтовувати системи і способи виробництва з використанням сучасних методів, які існують в галузі. Оцінювати її економічну ефективність

Опис практики з конярства

Мета практики: є ознайомлення здобувачів вищої освіти зі

специфікою галузі конярства, формування у студентів системи знань і навиків з питань конярства та кіннозаводства відповідно до кваліфікаційної характеристики спеціальності “Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва

Завдання практики: полягають у наданні майбутнім здобувачам практичних знань з біологічних особливостей коней, пов’язаних з їх утриманням, годівлею, розмноженням, поведінкою, адаптацією до умов існування та використання; походження коней та їх диких родичів, обґрунтування спільного походження та особливостей видової диференціації; умов створення та методів поліпшення та удосконалення порід коней різного призначення; основних напрямків продуктивності та розвитку галузі в близькій і віддаленій перспективі (державне чи приватне конярство)

Проходження практики сприяє формуванню:

загальних компетентностей: Знання та розуміння даної галузі з метою удосконалення професійної діяльності. Здатність до адаптації та дії в конкретних ситуаціях на виробництві. Здатність працювати в команді з іншими фахівцями даного напрямку.

фахових компетентностей: Здатність оцінювати коней за комплексом ознак; оцінювати вплив різноманітних факторів екстер’єру та конституції на роботоздатність коней; визначати вік коней, запобігаючи різноманітним фальсифікаціям; визначати породу коней за екстер’єрними показниками вести і коригувати племінну роботу; планувати розвиток галузі в господарстві; організувати, провести та вміти контролювати зоотехнічний та племінний облік у конярстві; забезпечувати її необхідними матеріально-технічними ресурсами;

використовувати передовий досвід вітчизняної та світової науки і практики.

Опис практики з технології виробництва продукції птахівництва

Мета практики: є підготовка висококваліфікованих фахівців, що володіють загальними знаннями з технологій виробництва харчових яєць та м’яса птиці, які необхідні для засвоєння технологічних ланцюгів щодо виробництва і переробки продукції птахівництва.

Завдання практики: Надання практичних навичок щодо сучасних технологій виробництва продукції птахівництва та особливостей їх застосування в різних умовах; прищеплення здобувачам певних практичних навичок з технологій виробництва харчових яєць та м’яса птиці; формування у них сучасного бачення закономірностей біології, індивідуального розвитку, відтворення і селекції в птахівництві; надання умінь щодо організації комплексу технологічних процесів вирощування, годівлі, утримання, забезпечення мікроклімату та комфорту різних видів сільськогосподарської птиці.

Проходження практики сприяє формуванню:

загальних компетентностей: Знання та розуміння даної галузі з метою удосконалення професійної діяльності. Здатність до адаптації та дії в конкретних ситуаціях на виробництві. Здатність працювати в команді з

іншими фахівцями даного напрямку.

фахових компетентностей: Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва продукції птахівництва. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів під час виробництва та переробки продукції птахівництва. Здатність застосовувати знання організації та управління технологічним процесом переробки продукції птахівництва для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.

Опис практики з технології виробництва продукції бджільництва.

Мета практики: формування у здобувачів освіти системи навиків з питань біології бджолиної сім'ї та її особин, медоносних ресурсів, засобів механізації та обладнання, технологій утримання і розмноження бджолиних сімей, запилення ентомофільних рослин, хвороб бджіл, організації виробництва, переробки продукції бджільництва, а також набуття навичок і вмінь роботи з бджолиними сім'ями та оцінки їх стану відповідно до кваліфікаційної характеристики спеціальності.

Завдання практики: надання майбутнім спеціалістам практичних навичок з біології бджолиних сімей, їх життєвого циклу упродовж року, основних правил годівлі, утримання і розведення бджіл, кормової бази бджільництва і запилення ентомофільних культур, технології одержання продукції бджільництва, хвороб і шкідників бджіл, економіки та організації бджільництва.

Пройходження практики сприяє формуванню:

загальних компетентностей: знання та критичне розуміння предметної області та професійної діяльності; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність до професійного спілкування державною та іноземною мовами; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня для донесення інформації та власного досвіду.

фахових компетентностей: Здатність використовувати професійні знання з вибору і реалізації методів оцінки та контролю безпечності, кількості і якості сировини, напівфабрикатів, продукції тваринного походження і продукції бджільництва. Здатність використовувати нормативну і технічну документацію, технологічні регламенти зберігання, первинної обробки, підготовки до транспортування та реалізації сировини. Здатність використовувати знання та вміння технологій виробництва й переробки продукції бджільництва.

Опис практики з технології виробництва продукції аквакультури

Мета практики: формування у здобувачів системи навиків з питань виробництва продукції аквакультури набуття сучасних теоретичних знань та практичних навичок з питань організації ведення галузі, відтворення риби та одержання життєстійкого рибопосадкового матеріалу і товарної риби в типових ставових рибницьких господарствах, а також у водоймах різного походження і цільового призначення в спеціалізованих господарствах,

колективних, орендних, фермерських сільськогосподарських підприємствах та індивідуальних господарствах.

Завдання практики: вивчення організаційної структури ставових рибоводних господарств, їх зонального розташування, ставового фонду та основних технологічних процесів, пов'язаних із одержанням потомства різних об'єктів культивування, їх подальшого вирощування до життєздатних стадій та зимівлі, виробництво високоякісної товарної риби, залежно від типів та систем господарств, форм та циклів їх ведення із врахуванням основних рибо-водно-біологічних нормативів

Пройдення практики сприяє формуванню:

загальних компетентностей: Здатність застосовувати знання з морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для ефективного ведення технології виробництва і переробки їх продукції. Здатність використовувати професійно-профільні знання й практичні навички для забезпечення проведення санітарно-гігієнічних і профілактичних заходів на фермах та інших об'єктах із виробництва і переробки продукції тваринництва

фахових компетентностей: Здатність використовувати професійні знання з вибору і реалізації методів оцінки та контролю безпечності, кількості і якості отриманої сировини. Здатність використовувати нормативну і технічну документацію, технологічні регламенти вирощування, підготовки до транспортування та реалізації продукції аквакультури.

Опис практики з кінології

Мета практики: є ознайомлення здобувачів вищої освіти зі специфікою розв'язання практичних проблем з вирощування, годівлі, утримання, дресирування та профілактики інфекційних і інвазійних хвороб собак, проводити заходи селекційно-плеїнної роботи у кінологічних організаціях.

Завдання практики: ознайомлення здобувачів освіти з способами утримання, годівлі та профілактика захворювань собак, селекція собак, теорія дресури, спеціальне собаківництво та основи маркетингу в кінології.

Пройдення практики сприяє формуванню :

загальних компетентностей: здатність застосовувати знання з основ кінології, а саме: будови собаки як живого організму, поведінкових особливостей, основні правила утримання, годівлі та профілактики захворювань собак, загальні поняття з дресирування та плеїнної справи у собаківництві, принципів використання собак у різних сферах людського суспільства

фахових компетентностей: здатність використовувати практичні знання у студентів знань, умінь та навичок щодо правильного утримання, вирощування та формування певної поведінки собак, формування у студентів теоретичних знань з питань фізіології та поведінки собак, основ плеїнної роботи у собаківництві, формування здатності організувати та контролювати технологічні процеси вирощування, годівлі та утримання собак, вироблення базових навичок у собак відповідно їхнього 5 породного призначення

Опис практики з переробки продукції тваринництва.

Мета практики: є ознайомлення здобувачів вищої освіти зі специфікою переробки продукції тваринництва, отримання ними первинних професійних умінь і навичок з технології переробки продукції тваринництва.

Завдання практики: навчитись керувати технологічними процесами з технології переробки продукції тваринництва різних видів сільськогосподарських тварин

Проходження практики сприяє формуванню:

загальних компетентностей: Здатність застосовувати знання з технології переробки продукції тваринництва в практичних ситуаціях. Знання та розуміння даної галузі та розуміння професійної діяльності. Здатність до адаптації та дії в конкретних ситуаціях на виробництві. Здатність працювати в команді з іншими фахівцями даного напрямку .

фахових компетентностей: Здатність використовувати професійні знання в галузі переробки продукції тваринництва для ефективного ведення бізнесу. Здатність до проведення контролю щодо безпечності і якості сировини, напівфабрикатів і готової продукції тваринництва. Здатність використовувати професійні знання та навички з технологічних процесів переробки тваринницької сировини і виготовлення готової продукції. Здатність до використання нормативної та технологічної документації у професійні діяльності. Здатність використовувати технологічне обладнання при виробництві і переробці продукції тваринництва. Здатність забезпечувати зберігання, транспортування і реалізацію сировини і готової продукції тваринництва.

2. Зміст практик за видами.

Основи фахової діяльності (навчальна)

Ознайомлення з технологією виробництва молока і м'яса. Вивчення сучасної технології виробництва молока. Ознайомлення з технологією переробки молока. Відвідування лабораторії якості молока. Вивчення технології переробки молока і виробництва молочних продуктів. Ознайомлення з технологією переробки м'яса. Вивчення технології забою тварин і первинної переробки м'яса. Ознайомлення з технологією виробництва яєць. Вивчення технології виробництва харчових яєць. Ознайомлення з технологією виробництва свинини. Вивчення технології виробництва продукції свинарства.

Технології кормів (навчальна)

Розраховують диференційовану потребу в кормах та складають зелений конвеєр для різних видів тварин. Розрахувати для господарства потребу в пасовищах та матеріалах для їх обладнання. Викладач ознайомлює здобувачів вищої освіти з різними технологіями заготівлі сіна, агротехнічними вимогами до технологічних операцій. Розглядають технологічний процес заготівлі пресованого і рулонного сіна, переваги і недоліки того чи іншого методу, проводять облік і оцінку якості сіна. Здобувачі вищої освіти складають план і технологічну карту заготівлі сінажу, здійснюють вибір машин для сінажування та розрахунок їх потреби, а також облік сінажу в господарських умовах.

Розведення с.-г. тварин (навчальна)

Ознайомлення з методами мічення с.-г. тварин та формами племінного обліку в тваринництві. Проведення ідентифікації ВРХ. Ознайомлення з методами оцінки росту і розвитку с.-г. тварин, зважування, визначення абсолютного, середньодобового та відносного приростів. Вивчення основних форм недорозвиненості тварин. Ознайомлення і опанування методами оцінки конституції і екстер'єру с.-г. тварин, провести загальну окомірну оцінку, бальну оцінку, вивчення основних статей с.-г. тварин. Лінійна оцінка молочної худоби на основі порівняння особин з будовою тіла модельної тварини. Освоєння методики взяття промірів тіла у ВРХ. Визначення вади і недоліки екстер'єру корів. Оцінка і облік показників продуктивності с.-г. тварин. Проведення контрольного доїння корів у стаді. Ознайомлення з методами відбору і підбору с.-г. тварин.

Годівля сільськогосподарських тварин (навчальна)

Вивчення технології приготування та роздачі кормів за годівлі дійних та сухостійних корів. Вивчення технології приготування та роздачі кормів за годівлі свиней різних вікових груп. Освоєння методик з визначення якості кормів у годівлі сільськогосподарських тварин. Освоєння техніки підготовки кормів до згодовування за вивчення годівлі молодняку великої рогатої худоби. Вивчення годівлі птиці та обладнання для приготування і роздачі кормів.

Зміст виробничих практик.

Технологія виробництва молока і яловичини

За час проходження практики необхідно ознайомитися з веденням галузі скотарства (молочне, м'ясне) в господарстві, з виробничими завданнями та їх виконанням. Дати аналіз системі виробництва молока і яловичини на промисловій основі.

Проаналізувати структуру стада і якісні показники за віковими та статевими групами худоби (жива маса, надій та вміст жиру і білка в молоці, породність тварин, класність). Дати оцінку відтворної здатності худоби. Організація штучного осіменіння корів і телиць (підготовка тварин, приміщення, облік результатів осіменіння, попередження та ліквідація яловості). Техніка і ефективність штучного осіменіння. Вихід телят на 100 корів та нетелів. Відсоток вибракування корів. Проаналізувати стан молочного стада (тривалість лактації, тільності, сухостійного і сервіс-періодів).

Обладнання прифермерської молочної лабораторії. Первинна обробка молока, миття та стерилізація обладнання. Визначення механічної та бактеріальної забрудненості, кислотності та густини молока. Реалізація молока за якістю. Організація і техніка доїння корів. Кратність доїння. Типи доїльних установок та апаратів, санітарний та технічний догляд за ними.

Організація роздоювання корів. Підготовка корів до отелення. Кормо виробництво та годівля корів. Потреба та забезпеченість тварин кормами. Тип, структура та раціони годівлі відповідно до періодів року. Складання та аналіз раціонів. Зоотехнічна та економічна оцінка раціонів. Кратність годівлі. Черговість згодовування кормів дійним коровам. Механізація приготування та роздачі кормів. Кормоцех його обладнання машинами та агрегатами. Доставка кормів до тварин на ферми. Будова годівниць. Кормороздавальні агрегати. Організація годівлі й утримання молочного стада в літній період, раціональне використання пасовищ і зеленого конвеєру. Система і механізація прибирання гною. Типи ферм з виробництва молока. Системи і способи утримання молочних корів. Принципи формування технологічних груп в умовах прив'язного і безприв'язного утримання.

Технологічні операції за різних систем утримання молочних, корів. Особливості виробництва молока в умовах фермерських господарств. Техніко-економічні показники виробництва молока в господарстві, щільність поголів'я великої рогатої худоби на 100 га с.-г. угідь, в тому числі корів. Валове виробництво молока на фермі, комплексі. Надій на корову. Виробництво молока на 100 га с.-г. угідь, затрати кормів та праці на 1 ц молока, собівартість 1 ц молока.

Технологія вирощування ремонтного молодняку великої рогатої худоби. Технологічні процеси в родильному відділенні. Особливості молочного і післямолочного періодів вирощування телиць. Системи і способи утримання та годівлі молодняку. Годівля, утримання і підготовка до отелення нетелів, кількість телиць (абсолютна і відносна), які вирощуються для ремонту стада.

Організація бонітування великої рогатої худоби. Звернути увагу на племінну і товарну групи корів. Вивчити племінний облік, організацію контрольного доїння. Принципи оцінки, добору і підбору тварин. План племінної роботи. Характеристика основних ліній, родин та кращих корів. Порода, якість худоби, характеристика екстер'єру і конституції, оцінка молочної продуктивності, відтворної здатності. Методи племінної роботи. Система організації праці. Ветеринарно-санітарні заходи.

Технологія виробництва яловичини в молочному скотарстві. Порядок комплектування відгодівельного поголів'я господарства або ферми молодняком. Групування молодняку за статтю, віком, живою масою. Допустимі відмінності у віці та живій масі між тваринами. Система виробництва яловичини. Способи годівлі і утримання під час вирощування, дорощування і відгодівлі молодняку. Технологічні операції за різних способів утримання відгодівельного поголів'я. Організація кормової бази на високо механізованих, звичайних фермах і у фермерських господарствах. Структура раціонів. Особливості відгодівлі з використанням відходів харчової промисловості. Відгодівля дорослої худоби. Нагул худоби.

Знайомство з роботою м'ясокомбінату. Аналіз реалізації худоби за живою масою і якістю яловичини. Забійний вихід, сортність м'яса, якість туш, вихід шкір та іншої сировини. Організація промислового схрещування в скотарстві.

Технологія спеціалізованого м'ясного скотарства. Створення м'ясних стад. Організація сезонних отелень. Вирощування телят в підсисний період. Вирощування молодняку після відлучення від корів. Вирощування телиць і нетелів. Організація вирощування, відгодівлі і нагулу тварин на м'ясо. Організація кормової бази у спеціалізованому м'ясному скотарстві. Організація праці, розпорядок дня, оплата праці, форми обліку. Техніко-економічні показники виробництва яловичини на промисловій основі, середньодобовий приріст, відгодівля худоби до високих вагових кондицій, собівартість 1 ц приросту живої маси, затрати праці і кормів на 1 ц яловичини, виробництво м'яса на 100 га с.-г. угідь.

Технологія виробництва свинини

Зібрати загальні відомості про господарство. Господарсько-економічні і кліматичні умови, напрямок, виробництва в господарстві. Розташування ферм: племінної (племядро), репродукторних; дорощування молодняку, відгодівлі свиней. Основні показники виробництва свинини. Зоотехнічний аналіз діяльності свиноферми. Розміщення ферми, кількість основних і досліджуваних свиноматок, кнурів-плідників, ремонтного молодняку. Вирощування ремонтних кнурів і свинок для комплектування основного стада. Порода свиней, методи розведення, добір і підбір, промислове схрещування і використання гетерозису.

Характеристика екстер'єру і конституції свиней. Продуктивність маток (багатоплідність, великоплідність, молочність).

Техніка виявлення свиноматок в охоті і їх парування. Комплектування груп порослих свиноматок. Підготовка приміщень для утримання

глибокопоросних свиноматок, проведення опоросу. Утримання та догляд за свиноматками і новонародженими поросятами. Інтенсивність використання основних свиноматок в господарстві, кількість опоросів та вирощених порослят на основну свиноматку на рік. Схема підгодівлі порослят, вік і техніка їх відлучення від свиноматок.

Дорощування порослят. Комплектування груп підсвинків у станку. Період дорощування, жива маса на початку та в кінці дорощування. Абсолютний, середньодобовий та відносний прирости живої маси підсвинків на дорощуванні.

Відгодівля свиней. Розміри груп свиней в станках. Середня жива маса молодняку свиней на початку відгодівлі і при їх реалізації.

Бонітування свиней та використання його результатів у племінній роботі. Організація та проведення оцінки кнурів-плідників і свиноматок за якістю нащадків.

Годівля свиней. Потреба та забезпеченість кормами свинопоголів'я, питома вага кормів власного виробництва. Заготівля та зберігання кормів на свинофермі. Підготовка кормів до згодовування свиням різних статевих вікових груп. Тип і раціони годівлі свиней та їх короткий аналіз. Організація літньої системи утримання та годівлі свиней, використання зеленого конвеєру. Проведення ветеринарно-профілактичних заходів на свинофермі, ведення первинного зоотехнічного обліку.

Система утримання свиней. Характеристика приміщень для різних статевих вікових груп свиней. Норми площі та фронту годівлі для свиней різних систем утримання. Характеристика основних параметрів мікроклімату приміщень (температура, вологість, вміст вуглекислоти). Розрахунок площі на одну голову різних статевих вікових груп свиней. Використання вигульних майданчиків для моціону свиней. Догляд за тваринами різного господарського призначення (чищення та купання, обрізання ратиць, спилування ікол). Ветеринарно-санітарна обробка свиней при переведенні з групи в групу. Механізація трудомістких процесів, приготування та роздача кормів. Машина, які використовуються для приготування кормових зерноsumішей та комбікормів, підготовки та згодовування соковитих та грубих кормів. Відомості про наявність та роботу кормоцеху. Механізація водопостачання і напування тварин. Машина та механізми для прибирання гною з приміщення та ферми.

Економіка виробництва. Собівартість одного поросляти при народженні, відлученні, дорощуванні і відгодівлі. Затрати праці і кормів на 1 ц приросту живої маси свиней. Структура собівартості продукції свинарства та шляхи її зниження. Рівень рентабельності галузі свинарства в господарстві.

Технологія виробництва продукції вівчарства і козівництва

Загальне ознайомлення з господарством. Місце де розташоване господарство, експлікація земельних угідь, його виробнича структура, напрямок господарства. Стан кормової бази. Ефективність галузі вівчарства і козівництва.

Спеціалізація галузі вівчарства, система утримання овець, кіз.

Організація годівлі, догляду та утримання овець або кіз різних груп. Організація літнього утримання овець і кіз, проведення ягніння, вирощування молодняку. Обладнання приміщень та навколишніх кормовигульних майданчиків. Розташування виробничих та допоміжних приміщень і споруд на території ферми.

Зимова годівля та утримання овець і кіз. Раціони годівлі овець і кіз, їх аналіз. Механізація процесів підготовки, завантаження та роздачі кормів, Організація водопою в зимовий період. Годівля та утримання овець і кіз в літній період. Використання наявних пасовищ, система випасання. Наявність літніх таборів та обладнання. Організація нагулу та відгодівлі овець і кіз. Організація водопою в літній період. Обов'язки чабана в літній та зимовий періоди.

Племінна робота. Порода овець і кіз, яку розводять в господарстві. Напрямок та рівень продуктивності тварин (настриг вовни, жива маса, вихід ягнят на 100 маток). Основний напрям племінної роботи з отарами овець і кіз. Методи розведення. Бажаний тип овець і кіз. Участь у бонітуванні та «складанні звітів» про бонітування. Аналіз бонітувальних відомостей. Основні ознаки, за якими проводиться підбір овець і кіз.

Відтворення стада, організація та техніка осіменіння овець і кіз. Техніка виявлення вівцематок в охоті та їх осіменіння або парування. Організація процесу ягніння та вирощування молодняку. Участь у відлученні та формуванні отар молодняку.

Стриження овець і кіз. Наявність стригальних пунктів та їх обладнання. Установка, що використовується для стриження овець, та її технічна характеристика. Методи стриження, класування та пакування вовни. Строки та тривалість стриження.

Прибирання гною та механізація цього процесу. Кратність прибирання та його строки. Механізація очищення приміщень, навантаження та вивезення гною в гноєсховища. Організація праці у вівчарстві при проведенні стриження, осіменіння, ягніння.

Економічні показники галузі вівчарства і козівництва. Поголів'я овець, настриг вовни. Валове виробництво вовни та баранини. Собівартість 1 ц вовни та баранини, структура собівартості. Прибутки та рівень рентабельності виробництва вовни та баранини. Затрати на утримання вівцематок на рік, шляхи зниження собівартості виробництва вовни та баранини і підвищення рівня рентабельності галузі вівчарства.

Заходи щодо збільшення поголів'я овець і кіз, підвищення плодючості, продуктивності та покращення якості вовнової продуктивності. Профілактичні заходи проти найбільш поширених хвороб овець і кіз.

Конярство

Вивчити стан робочого і племінного поголів'я коней і його породний склад. Годівля і догляд коней різних статево-вікових груп, експлуатація робочих коней. Догляд за копитами, кування та профілактика травматизму. Види використання коней на роботах.

Вивчити годівлю кобил і жеребців під час парувальної компанії і

використання на роботах. Ви жеребка маток.

Ознайомитися з організацією відтворення поголів'я, проведенням парувальної компанії, а також вирощуванням лошат. Розробити заходи для покращення поголів'я коней. Ведення зоотехнічного обліку в конярстві. Провести розрахунок потрібної кількості ремонтною молодняку.

Детально ознайомитися і провести розрахунок потреби господарства в робочих конях і їх використання. Проаналізувати забезпеченість сільськогосподарським інвентарем, упряжжю, возами. Знати парну і однокінну упряж, складові частини сідла. Оволодіти технікою підготовки збруї, запрягання і сідлання коня.

Заходи для покращення поголів'я коней в господарстві, техніка безпеки з кіньми. Ознайомитися з економікою і організацією праці в конярстві.

Технологія виробництва продукції птахівництва

Характеристика галузі. Природно-господарські умови для розвитку птахівництва. Види птиці, породи, лінії і гібриди, яких розводять у господарстві.

Продуктивність птиці різних груп та різного напрямку продуктивності. Знайомство з методами та організацією племінної роботи в господарстві, з методами розведення, добором та підбором птиці, структурою стада.

Племінна робота в маточному стаді. Породи на поєднування ліній птиці. Методи та техніка проведення племінної роботи. Бонітування птиці, комплектування племінних та товарних стад, вибракування і забезпечення несучками. Термін використання несучок, коефіцієнт обороту стада. Середня яйценосність несучок за місяцями року. Стадо батьківських форм. Одержання молодняку та його вирощування.

Ознайомлення з технологією виробництва продукції птахівництва. Виробництво харчових яєць. Динаміка поголів'я курей-несучок за останні 5 років. Валове виробництво та реалізація яєць, кількість реалізованих яєць, якість реалізованих яєць (за категоріями) і прибуток від реалізації. Затрати кормів і праці на виробництво тисячі яєць.

Системи та способи утримання курей. Типи приміщень, її характеристика, механізація та автоматизація виробничих процесів. Типи кліток та їх характеристика. Обладнання для нормального утримання птиці. Типи вентиляторів. Щільність посадки, зоогігієнічні умови, світловий режим у пташниках.

Технологія вирощування ремонтного молодняку. Кількість ремонтного молодняку, що надійшла на вирощування з розрахунку на одну несучу. Графіки надходження, способи вирощування, приміщення та обладнання, норми навантаження при вирощуванні ремонтного молодняку різних вікових періодів, розпорядок дня.

Виробництво м'яса птиці (бройлерів, індичок та качок). Спеціалізація виробництва м'яса. Кількість реалізованого м'ясного молодняку, його жива маса, категорія. Виробництво, інкубаційних яєць. Вихід молодняку. Організація вирощування ремонтного і м'ясного молодняку, механізація і

автоматизація. Режим утримання, мікроклімат, світловий режим. Забій та переробка птиці в господарстві.

Кормова база, забезпеченість кормами власного виробництва. Приготування та згодовування кормів. Складання раціонів і рецептів комбікормів для всіх видів птиці, враховуючи їх ріст та продуктивність. Внесення в комбікорми вітамінних та мінеральних добавок.

Складання планів та звітів про діяльність окремих цехів і господарства в цілому. Організація та проведення ветеринарно-профілактичних заходів. Оплата праці працівників галузі птахівництва.

Рентабельність та структура собівартості виробництва яєць та м'яса. Собівартість і затрати кормів та праці на одиницю продукції.

Організація обслуговування птиці. Механізація та автоматизація трудомістких процесів. Марки та кількість машин для комплексної механізації. Техніка безпеки. Продуктивність та оплата праці. Розведення домашньої птиці в фермерських господарствах і акціонерних товариствах.

Невикористані резерви господарства у птахівництві, шляхи та методи їх використання - перспективи розвитку птахівницької галузі в господарстві. Вивчення досвіду, прийомів, методів та результатів роботи передових господарств. Комп'ютеризація птахівничої галузі.

Бджільництво

Значення галузі бджільництва. Стан, напрямок та перспективи розвитку пасіки даного господарства. Територія пасіки. Огорожа пасіки. Система вуликів і їх розміщення. Пасічні будівлі. Механізація трудомістких процесів на пасіці. Пасічний інвентар.

Принципи організації медодайної бази бджільництва. Характеристика медодайної бази бджільництва в районі пасіки. Методи обліку кількості медодаїв і медопродуктивність місцевості в районі пасіки. Покращення і прийоми раціонального використання медодайної бази. Техніка використання бджіл на запиленні. Покращення медодайної бази для бджіл. Нектарний конвеєр. Технологія утримання бджіл, її ефективність і перспективи розвитку галузі. Перевезення пасіки на медозбір і запилення с.-г. рослин. Розмноження бджолиних сімей на пасіці. Техніка формування відводків. Прискорене відтворення бджолиних сімей.

Особливості формування відводків на пасіці з використанням плідних або неплідних маток. Використання природних роїв для збільшення пасіки. Контрольний вулик. Нарощування сили бджолиних сімей до головного медозбору. Забезпеченість стільниками. Медозбір. Відбір і відкачування меду. Підготовка бджолиних сімей до зимівлі, осіннє нарощування молодих бджіл в умовах пасіки. Збирання гнізд на зиму. Зимівля бджіл. Догляд за бджолами під час зимівлі.

Норми зимово-весняної забезпеченості бджолиних сімей на пасіці. Підгодівля бджіл у весняний період. Способи роздачі корму. Застосування цукрово-медового тіста як вуглеводного корму бджіл. Затрати праці на підгодівлю бджіл. Стимулюючі підгодівлі і способи їх дачі. Забезпечення бджіл білковим кормом. Заготівля стільників з медом та пергою і умови їх

зберігання в зимовий період. Забезпечення бджіл водою. Підгодівля бджіл-виховательок. Забезпеченість кормом бджіл в бджолопакетах. Корм для пересилання маток. Наявність на пасіці в бджолиних сім'ях корму під час вирощування розплоду. Заміна падієвого меду цукровим сиропом. Забезпеченість кормами бджолиних сімей на зиму.

Значення племінної справи на пасіці. Породність бджіл на пасіці. Планова порода бджіл. Методи виведення чистопородних маток та їх спаровування в умовах пасіки. Закупівля племінних маток, бджолопакетів та їх використання. Оцінка маток та яйценосності. Бонітування бджолиних сімей на пасіці. Масовий та індивідуальний відбір бджолиних сімей. Процент вибраковування гірших бджолиних сімей. Спосіб розмноження кращих сімей. Господарсько-корисні ознаки за якими на пасіці здійснюється масовий добір. Оцінка медопродуктивності. Плодючість маток. Рійливість сімей. Воскопродуктивність. Процент кращих бджолиних сімей на пасіці. Використання в племінній роботі кращих бджолиних сімей. Виведення трутнів. Застосування на пасіці оцінки і добору за якістю нащадків. Обмін племінним матеріалом.

Ветеринарно-санітарні заходи на пасіці. Хвороби бджіл, які виникають на пасіці (інфекційні, інвазійні, незаразні). Ветеринарно-санітарні заходи боротьби з хворобами бджіл. Вороги та шкідники бджіл на пасіці та боротьба з ними.

Організація території пасіки. Спеціалізація пасіки. Організація пасіки на медозбір і запилення с.-г. культур, відкачування меду. Облік на пасіці. Вихід основної продукції бджільництва, її собівартість та рентабельність.

Технологія виробництва продукції аквакультури

Вивчити систему ведення ставового рибницького господарства. Продуктивність ставів та фактори, що її зумовлюють. Поняття про екстенсивне, напівсистемне та інтенсивне ставове господарство. Посадка риби в нагульні стави. Плановий графік росту риби. Нерестова компанія. Улаштування рибних ставів. Основні гідротехнічні споруди. Джерела водопостачання ставів. Дослідження кормової бази на ставах різних категорій та її оцінка. Гідрохімічний і гідробіологічний контроль у рибницьких господарствах.

Виробничі процеси в рибницькому господарстві. Організація і проведення нересту риби. Підготовка до зариблення малькових і вирощувальних ставів, щільність посадки риби. Вирощування цьогорічок коропа, їх стандартна вага і вгодованість. Плановий графік росту риби, контрольні облови ставів.

Інтенсивні форми ведення ставового рибництва. Природна кормова база ставів та її поліпшення. Меліорація ставів. Удобрення ставів. Мінеральні та органічні добрива. Годівля риби, використання штучних кормів. Основні види кормів та їх характеристика. Ущільнені посадки. Полікультура в ставовому господарстві.

Селекційно-племінна робота в рибництві. Розрахунок необхідної кількості племінного матеріалу коропа для потреб товарних рибницьких

господарств. Інвентаризація маточного поголів'я, бонітування плідників і ремонтного молодняка. Добір плідників для розведення ставовим і заводським методом. Оцінка плідників за якістю потомства.

Перевезення живої риби. Способи перевезення риби. Основні вимоги до перевезення риби різного віку і різної маси. Гідрохімічний контроль при перевезенні риби. Кількість води при перевезенні риби в межах господарства. Норми посадки найбільш поширених ставових риб у певний об'єм води при міжгосподарських перевезеннях. Умови випуску у стави перевезеної риби. Санітарно-ветеринарні вимоги до перевезення риби. Організаційно-економічний та екологічний аналіз галузі та її розвиток.

Кінологія

Здобувачі освіти будуть мати нагоду використовувати знання з морфології та фізіології собак для оцінки їх фізичного стану, типів ВНД та перспектив використання за службовим призначенням. Формувати умовні рефлекси та певні поведінкові реакції у собак. Організовувати умови утримання собак різних порід та підбирати індивідуальні засоби і інвентар для догляду за ними та дресування. Підбирати та аналізувати раціони годівлі собак кормами промислового виробництва відповідно породи та фізіологічного стану тварини. Проводити планові заходи профілактики інфекційних та інвазійних захворювань собак. Розуміти схему вироблення навичок у собак та застосовувати її на практиці. Провести оцінку ознак екстер'єру та конституції собак відповідно породних та вікових особливостей в умовах розплідника. Знати основні правила і поняття щодо проведення виставок собак та ідентифікувати породний склад експонувального поголів'я. Оцінити племінні якості собак розплідника за комплексом критеріїв відповідно стандарту породи. Аналізувати базові поняття маркетингу у собаківництві.

Технологія переробки продукції тваринництва

Виробнича технологічна практика передбачає набуття організаційних, технологічних вмінь з питань переробки основних видів продуктів тваринництва в умовах господарств різної потужності та виробництва певних обсягів готової м'ясо-молочної та інших видів продукції.

Студент зобов'язаний вміти виконати типові задачі: техніко-економічне обґрунтування переробного підприємства малої або середньої потужності з оформленням ескізів плану, генплану; самостійно розрахувати параметри виготовлення основних видів готової продукції, вміти організувати та здійснювати поопераційний контроль за виготовленням м'ясо-молочної продукції.

3. Вимоги до баз практики

Практика здобувачів освіти Сумського національного аграрного університету біолого-технологічного факультету зі спеціальності 204 технологія виробництва і переробки продукції тваринництва проводиться на базах практики, які забезпечують виконання робочої програми практики для даного рівня вищої освіти, або в підрозділах університету, що відповідають вимогам до баз практики. Базами проведення практик можуть бути сучасні

підприємства, установи, організації різних галузей сільського господарства, навчальні кабінети, лабораторії, навчально-практичні центри тощо, а також бази за межами України, за умови забезпечення ними виконання у повному обсязі робочих навчальних планів і програм практик.

Підприємства, організації, установи незалежно від форми власності та підпорядкування, які є базами практики, повинні відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають освітній;
- можливість надати практикантам на час практики робочі місця;
- надання права користуватися бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, потрібною для виконання програми практики;
- можливість подальшого працевлаштування випускників (на загальних підставах за наявності вакансій);
- наявність інформаційного забезпечення практикантів щодо новітніх технологій, що використовуються в галузі.

<https://btf.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2024/10/Найменуван.pdf>

4. Організація проведення практик

Відповідальність за організацію, проведення і контроль виробничою практики на факультетах покладена на декана, який підпорядковується проректору з навчальної роботи. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практик забезпечується кафедрами, відповідальними за підготовку практики. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням в університеті здійснює заступник проректора з навчальної роботи (керівник практики). Розподіл здобувачів на практику факультетами проводиться з урахуванням замовлень на підготовку фахівців та їх майбутнього місця роботи після закінчення навчання. Здобувачі вищої освіти університету при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики на факультеті (кафедрі) консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно скласти залік з практики. Схема організації направлення здобувачів на практику. Термін проходження практики визначається навчальними планами. Направлення здобувачів на практику здійснюється наказом ректора. Термін підготовки наказу - не пізніше ніж за 2 тижні до початку практики. Обов'язковими пунктами наказу є:
 - прізвище здобувача, місце проходження практики, прізвище керівника від університету;
 - дата, час, місце проведення інструктажу з охорони праці та техніки безпеки для здобувачів та прізвище відповідального від факультету;
 - дата здачі та проведення захисту звітів;
 - прізвище відповідального за організацію та методичне забезпечення виробничої практики на факультеті;

- прізвище відповідального за виконанням наказу (декана). Підставою для включення здобувачів до наказу є договір про проходження практики, який подається в деканат не пізніше ніж за 1 місяць до терміну початку практики;

При самостійному підборі бази практики, обов'язковим для здобувача є проходження практики на штатних посадах за профілем навчання;

Здобувачі, які не подали договорів про проходження практики, направляються на визначені деканатом бази практики. Завдання з практики здобувачу видає керівник практики від кафедри (науковий керівник дипломного проекту). Здобувач, який не отримав завдання, до проходження практики не допускається.

Керівник практики забезпечує:

- проведення всіх організаційних заходів перед від'їздом здобувачів на практику (інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки, надання здобувачам-практикантам необхідних документів (направлення, програми, щоденник, календарний план, індивідуальне завдання тощо (додатки 3-6).

- повідомляє здобувачу про систему звітності з практики, прийняту на кафедрі;

- перевіряє проходження виробничої практики студентами. За результатами перевірки заповнюється відповідний бланк

Термін початку практики визначається датою, визначеною в направленні.

Факт прибуття та тривалість практики фіксується у повідомленні.

5. Підведення підсумків практики

Після завершення практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання. Звіт захищається здобувачем перед комісією. До складу комісії входять: керівники практики від університету, за можливістю від бази практики, а також викладачі дисциплін фахової підготовки за освітньою програмою.

Форма звітності практиканта - це подання в друкованому та електронному вигляді звіту про проходження практики, щоденника, оформленого календарного графіка проходження практики та характеристики здобувача, яка має бути підписана безпосереднім керівником від бази практики з відгуком і оцінкою його роботи. Форма звітності визначаються наскрізною та робочою програмами практики.

Форма звіту та щоденник практики розміщується в ІС Moodle та на веб-сайтах факультетів у вкладці – «Практична підготовка здобувачів»

Друкований та електронний варіант звіту проходження практики та щоденника практики зберігається у відповідального на кафедрі за проходження практики (форма щоденника – Додаток 5).

За результатами проходження навчальної практики здобувачем подається керівнику практики від кафедри для перевірки та оцінювання щоденник навчальної практики. У щоденнику практики здобувач у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час

практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівниками практики. Критерії оцінювання та схема нарахування балів з навчальної практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедри і вказуються у робочій програмі практики (силабус). За підсумками навчальної практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку. Диференційований залік виставляється в останній день практики.

За результатами проходження виробничої практики та інших видів практик здобувачем подається на кафедру керівнику практики для перевірки та оцінювання звітна документація (звіт, щоденник, характеристика та інші), яка визначена робочою програмою практики (силабус).

У щоденнику практики здобувач у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівниками практики.

Вимоги до структури та обсягу звіту з практики наводяться у робочій програмі практики (силабус). Звіт з виробничої практики захищається здобувачем перед комісією, яка призначена наказом ректора університету. Критерії оцінювання та схема нарахування балів з виробничої практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедри і вказуються у робочій програмі практики (силабус). За підсумками виробничої практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку. Диференційований залік з практики виставляється протягом перших двох тижнів після її закінчення головою комісії із захисту звітів з практики.

Комісія із захисту звітів з практики нараховує бали за підсумками презентації здобувачем результатів проходження практики та відповідей на запитання членів комісії. Голова комісії підсумовує бали, нараховані керівником практики від кафедри та комісією із захисту звітів з практики.

Нарахування балів здійснює керівник практики на підставі:

- оцінки результатів проходження практики здобувачем, наданої у відгуку характеристиці керівника практики від бази практики;
- оцінки якості оформлення і змістовності наповнення щоденника та звіту з практики;
- оцінки виконання інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

Оцінювання результатів практики відбувається відповідно до принципів та критеріїв, передбачених робочою програмою практики (силабус).

Критерії оцінювання знань, навичок, умінь:

Оцінку **«відмінно»** практикант одержує, коли відповідь повна, розуміння матеріалу глибоке, основні вміння сформовані та засвоєні; виклад логічний, доказовий, висновки і узагальнення точні; практикант орієнтується в системі чинного законодавства; правильно використовує термінологію. Відгук керівника про проходження практики позитивний. Матеріали оформлені відповідно до вимог і з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Оцінку «**добре**» практикант одержує, коли відповідь сформована згідно із зазначеними вимогами, але виклад недостатньо систематизовано, у визначенні понять, термінології та узагальненнях мають місце окремі неточності, які легко можна виправити за допомогою додаткових питань викладача. Відгук про проходження практики позитивний. Наявні неістотні зауваження щодо змісту й оформлення матеріалів. У звітній документації не порушено принципів академічної доброчесності.

Оцінку «**задовільно**» практикант одержує, коли відповідь свідчить про розуміння основних питань програми практики, однак можна спостерігати значні прогалини в знаннях: визначення понять нечіткі, висновки й узагальнення аргументовані слабо, у них є помилки, знання практиканта фрагментарні, неповні, невміння працювати з документами, джерелами. Відгук щодо проходження практики позитивний. Недбале оформлення звіту і щоденника про проходження практики. У звітній документації не порушено принципів академічної доброчесності.

Оцінку «**незадовільно**» практикант одержує, коли відгук про проходження практики негативний. На запитання здобувач вищої освіти не дає правильної відповіді. Програма практики виконана не в повному обсязі. Звіт компліятивний, а його складники містять очевидні порушення принципів академічної доброчесності.

Здобувач вищої освіти, який не виконав програми практики без поважних причин, одержує незадовільну оцінку, тобто має академічну заборгованість, яку ліквідує у встановленому порядку - шляхом повторного проходження практики і захисту її вперше перед керівником практики, а вдруге - перед комісією. Якщо програму практики здобувач не виконав з поважної причини, Університет надає можливість проходити її повторно.

Підсумки кожної практики обговорюють на засіданні кафедри, загальні підсумки проходження практики здобувачами факультетів розглядаються на Вченій раді відповідного факультету, а загальні підсумки проходження практики здобувачів Університету підбивають на Вченій раді СНАУ не менше одного разу впродовж навчального року.

6. Оформлення звіту про проходження виробничої практики студентами 3 курсу

Для оформлення звіту про проходження практики студенту виділяється в кінці практики 5-6 днів. Звіт повинен складатися з таких розділів, а викладення матеріалу в кожному розділі потрібно проводити в такій послідовності:

Характеристика господарства і короткий аналіз його господарської діяльності.

Місце знаходження, природні умови, виробнича структура, кількість бригад, ферм, спеціалізація, віддаль до підприємств з переробки продукції рослинництва і тваринництва, внутрігосподарська структура виробничого

управління.

Коротка характеристика земельних угідь, типів ґрунтів, рельєф ґрунтових площ, кліматичні умови, експлікація земельних угідь, площі сільськогосподарських угідь, ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень, площі, зайняті під ставками. Зміна структури земельних угідь в процесі переходу до приватної форми власності.

Рослинництво і виробництво кормів. Структура посівних площ, врожайність сільськогосподарських культур і природних кормових угідь (лук і пасовищ). Площі ріллі, що зайняті під кормовими культурами, їх врожайність, організація зеленого конвеєру. Заготівля кормів та забезпеченість тваринництва кормами власного виробництва. Технологія заготівлі окремих видів кормів і приготування їх до згодовування. Організація культурних пасовищ, їх врожайність та технологія використання.

Стан розвитку тваринництва і продуктивність окремих видів тварин і птиці. Зростання поголів'я тварин і птиці. Щільність поголів'я окремих видів тварин на 100 га сільськогосподарських угідь, ріллі, зернових посівів. Валове виробництво окремих видів продукції тваринництва. Продуктивність тварин: надій молока від фуражної корови, середньодобові прирости живої маси тварин при вирощуванні і відгодівлі. Виробництво продукції тваринництва на 100 га земельних угідь. Товарність продукції тваринництва та продаж її на ринку.

Економічна ефективність виробництва продукції рослинництва і тваринництва. Затрати кормів на одержання 1 кг молока, 1 кг приросту живої маси тварин, собівартість 1 ц продукції рослинництва і тваринництва, грошові прибутки і рентабельність виробництва окремих видів продукції тваринництва.

Характеристика окремих галузей тваринництва. Скотарство і технологія виробництва молока і яловичини. Структура стада, племінні і продуктивні якості тварин стада. Порода, породність, класність, генеалогічна структура, молочна продуктивність за першу, другу і третю лактації, жива маса корів після першого, другого і третього отелень, жива маса молодняку (бичків і телиць) при народженні та у віці 6, 12 і 18 місяців. Форма підбору та використання у стаді бугаїв. Система і способи утримання племінного молодняку і корів та тварин на відгодівлі. Формування технологічних груп при прив'язному і безприв'язному утриманні. Технологія утримання сухостійних корів, робота родильних відлень, контрольних корівників, роздоювання корів. Особливості відгодівлі і нагулу худоби та якісні показники реалізації відгодівельного поголів'я тварин на м'ясо. Економічні показники ефективності виробництва молока і яловичини.

Свинарство і технологія виробництва свинини. Порода, структура стада, породність, класність, генеалогічна структура маточного поголів'я, характеристика ліній, маточних родин. Розвиток і продуктивність якості свиноматок. Зоотехнічний облік у свинарстві. Оцінка кнурів за відгодівельними якостями їх нащадків. Вирощування молодняку для поповнення маточного поголів'я. Оцінка молодняку за власною

продуктивністю. Методи розведення. Відгодівля свиней. Основні показники виробництва свинини та реалізації відгодівельного поголів'я свиней на м'ясо. Економічні показники галузі свинарства.

Вівчарство і технологія виробництва продукції вівчарства. Порода овець, що розводиться в господарстві, структура стада. Рівень продуктивності тварин, методи розведення. Облік у вівчарстві. Відтворення стада, строки парування і ягніння, відлучення молодняк. Стриження овець, класування і пакування вовни. Виробництво вовни та баранини. Економічні показники галузі вівчарства.

Конярство. Поголів'я племінних і робочих коней, порода, породність, організація відтворення поголів'я, проведення парування конематок і вирощування лошат. Характеристика жеребців, що використовуються в паруванні. Зоотехнічний облік конярстві. Заходи для покращення поголів'я коней.

Технологія виробництва продукції птахівництва. Напрямок птахівництва. Види птиці, породи, лінії і гібриди, яких розводять в господарстві. Продуктивність птиці. Племінна робота в маточному стаді. Вирощування ремонтного молодняку. Виробництво та реалізація яєць і якість реалізованих яєць. Виробництво м'яса птиці, кількість реалізованого м'яса молодняку, його жива маса. Забій та переробка птиці в господарстві. Економічні показники галузі птахівництва.

Технологія виробництва продукції бджільництва. Місце знаходження пасіки, кількість бджолиних сімей, система вуликів та їх розміщення. Розміщення бджолосімей і формування відводків. Порода бджіл. Племінна робота на пасіці. Медодайна база бджільництва та шляхи її покращення. Медозбір. Підготовка бджолиних сімей до зимівлі. Зимівля бджіл. Ветеринарно-санітарні заходи на пасіці.

Технологія виробництва продукції аквакультури Площа ставів. Основні гідротехнічні споруди. Зариблення ставів, щільність посадки риби. Природна кормова база ставів. Годівля риби. Контрольні облови. Ущільнені посадки. Вилов і перевезення живої риби.

Кінологія

Напрямок кінології. Порода собак, опис і характеристика поголів'я. Історія створення породи. Стандарт породи, країна походження, призначення. Сучасний стан породи в Україні і світі. Годівля. Племінна робота. Оцінка за показниками екстер'єру собак породи. Загальна характеристика кінологічної структури та характеристика поголів'я. Генеалогічний аналіз поголів'я собак даної породи. Аналіз окремих фізіологічних та морфологічних ознак даної породи.

Ведення щоденника.

Здобувач освіти під час проходження виробничої практики зобов'язаний вести щоденник. У щоденнику щодня робиться запис про виконану роботу. Зокрема, записується її зміст, місце виконаної роботи та її об'єм, одержані при цьому результати. Оскільки щоденник є одним з основних джерел матеріалу для оформлення звіту про проходження

практики, в ньому доцільно записувати необхідні статистичні дані про продуктивність окремих видів тварин, які розводяться в господарстві, виробництво продукції тваринництва, продуктивність тварин, матеріали власних досліджень, а також ілюструвати його заповненими формами зоотехнічного обліку.

Запис у щоденнику проводити за такою формою, що наведена в додатку 5:

Звіт про практику

Після проходження практики студент складає письмо вий звіт і здає його на відповідну кафедру для рецензування науковому керівнику. Разом із звітом здається щоденник та характеристика з місця проходження практики.

У звіті студент повинен показати вміння аналізувати і узагальнювати різні питання результатів господарської діяльності окремих виробничих підрозділів, організацію та впровадження заходів, спрямованих на підвищення продуктивності тварин. Звіт - індивідуальна робота студента, він повинен бути чітко і акуратно написаний, ілюстрований достатньою кількістю таблиць, схемами, діаграмами, фотографіями. У звіті, крім вступу, повинні бути відображені такі розділи програми:

Реферат

1.	Короткий аналіз виробничої діяльності господарства за три останні роки.
2.	Кормовиробництво і забезпечення тварин кормами.
3.	Годівля с.-г. тварин.
4.	Розведення с.-г. тварин.
5.	Штучне осіменіння с.-г. тварин.
6.	Зоогігієна.
7.	Механізація тваринницьких ферм.
8.	Охорона праці.
9.	Технологія переробки продуктів тваринництва.

Завершується звіт висновками та пропозиціями щодо підвищення ефективності виробництва окремих видів продукції тваринництва

Основні редакційні вимоги

Звіт оформляється за вимогами, які встановлює вищий навчальний заклад (ВНЗ), з обов'язковим врахуванням єдиного стандарту науково-конструкторської документації. Оформлення титульного листка наведено в додатку 5.

Обсяг роботи орієнтовно може становити 12-15 сторінок рукописного(друкованого) тексту. Але бажання автора щодо збільшення обсягу з метою більш повного і детального викладу окремих питань не обмежується.

Сторінки повинні мати поля (незалежно від того рукописний текст чи друкований), мм: ліве - 30, праве -10, верхнє - 20 і нижнє - 25.

Не допускається вживання загальноприйнятих скорочень типу ВРХ, РР

(рослиноїдні риби) тощо, за винятком таблиць.

Числа до десяти за відсутності розмірності (г, т, см, мл і ін.) у тексті записують словами, а більше десяти - цифрами. Дроби записують тільки цифрами.

Числа з розмірністю записують цифрами (10 м, 20°C, 1-2 кг з розрахунку на 100 кг живої маси тощо).

Слід дотримуватися прийнятих скорочень одиниць виміру фізичних чи інших величин (мкг, мг, г, кг, ц, т, мм, см, м, км, с. хв., год., корм.од., та ін.).

Усі сторінки (включаючи сторінки з рисунками, таблицями, фотографіями) нумеруються за порядком, починаючи з титульної (на першій титульній сторінці номер не ставиться). Номер проставляється посередині нижнього поля, починаючи з листа, наступного за титульним. Титульна сторінка оформляється за прийнятим зразком.

Основна частина. Дія того, щоб звіт про ознайомчу технологічну практику був виконаний правильно та заслуговував високої оцінки студенту необхідно детально ознайомитися з програмою практики. Матеріал потрібно викладати стисло у зрозумілій формі. У кінці кожного розділу обов'язкою слід зробити аналіз цього напряму, сформулювати висновки та внести свої пропозиції щодо покращення існуючого стану. Кожен новий розділ починається з нової сторінки.

Основні розділи роботи, за потребою, з метою більш детального, систематичного поділу, розділяють на підрозділи і пункти, що нумеруються арабськими цифрами. Номер розділу складається з номера самого розділу і підрозділу, розділених крапкою. Після номера підрозділу чи пункту також ставиться крапка. Наприклад:

1.1.- перший підрозділ першого розділу;

1.1.1.- перший пункт першого підрозділу першого розділу.

Таблиці. Кожна таблиця повинна мати назву та номер, які записуються на її початку (зверху). Наприклад:

1. Рух поголів'я курей-несучок щомісячно

Нижче розташовується сама таблиця. Бажано, щоб таблиця була розміщена на одній сторінці без перенесення на наступну. Розмішувати її слід у тексті відразу після першого посилання на неї, на сторінці посилання або на наступній (у тому випадку, коли вона займає повну сторінку), але не на попередній.

Далі продовжується текст. Всі таблиці в звіті нумеруються за порядком незалежно від розділу, до якого вони належать.

Не можна починати з таблиці виклад матеріалу розділу, підрозділу чи пункту та не слід закінчувати текст таблицею.

Потрібно брати до уваги таку вимогу: якщо в таблиці до однієї графі одночасно заносяться цілі числа з десятими та сотими після коми, то перші слід доповнити, проставляючи після коми відповідну кількість нулів. У тому випадку, коли цифрові дані чи інша інформація до цього рядка не заноситься, то у відповідних місцях проставляється риска.

Рисунки. До ілюстрацій відносять графіки, малюнки, схеми, діаграми,

креслення, фотографії, їх називають рисунками і нумеруючи послідовно арабськими цифрами, розміщують на наступній сторінці після першого посилання. Номер та назву рисунка записують під ним. На одній сторінці можна розташувати два рисунки без порушення черговості нумерації. Розміри малюнків з урахуванням ширини полів і підпису (назви) не повинні перевищувати розмірів аркуша.

Висновки. У цьому розділі підводяться підсумки роботи. Окремі висновки потрібно нумерувати. Вони повинні бути обґрунтовані. Після висновків проставляється дата і власний підпис автора.

Зміст. В останню чергу оформляється зміст роботи, у якому послідовно перелічуються назви розділів і пунктів та зазначаються номери сторінок, на яких вони починаються. Зміст містить усі заголовки, які є у тексті і розміщується на початку звіту, відразу після титульної сторінки, і є у тексті і розміщується на початку звіту, відразу після титульної сторінки.

Список літератури. Перша і основна вимога - список складається лише з тих джерел (авторів), на які є посилання у тексті. Публікації, видання українською та російською мовами, розміщують мовою оригіналу в алфавітному (за першою літерою прізвища автора чи назви публікації) підрозділу. Джерела, видані іншими мовами, розміщують після джерел, виданих українською та російською мовами, за латинським алфавітом. Назви міст видання наводять без скорочень,

Література

- 1 Закон України "Про вищу освіту". - К.: ВР У країни, 2002,- 34 с.
- 2.Тимчасовий навчальний план спеціальності "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" ОКР "Бакалавр" та "Спеціаліст". -К.: Мінагрополітики України,2000.-8 с.
3. Положення про організацію навчальною процесу у вищих навчальних закладах. /Наказ Міністерства України від 02.06.1993 р.,№ 161. -К-1993.-24 с.
4. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. /Наказ Міністерства України від 08.04.1993 р., № 93. -К. -1993,- 17 с.
5. Норми часу для планування й обліку навчальної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів. /Наказ Міністерства і науки України від 07.08.2002 р., № 450.- К.-2002.-12с.
6. Рекомендована практика державної атестації випускників вищих аграрних закладів освіти. /Цицюрський Л.М., Захаренко М.О., Ільїн В.В. та інші. - К.: Аграрна освіта, 2000.- 38 с.
8. Положення про практичне навчання студентів Національного аграрного університету.- К- 2003.-13 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1
До Положення про проведення
практики здобувачів освіти
Сумського національного
аграрного університету

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра _____

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету _____
« _____ » _____ 20 __ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
(СИЛАБУС)

(назва практики) _____
Реалізується в межах освітньої програми _____

_____ (назва)

за спеціальністю _____

_____ (шифр, назва)

на _____ рівні вищої освіти

20 ____ / 20 ____ навчальний рік

Розробники: _____,

(вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади – підпис, прізвище, ініціали)

Рецензенти: _____
(вказати прізвище, ініціали, наукові ступені, вчені звання та посади)

Погоджено:
Гарант освітньої програми _____
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма

_____ (підпис) (ПІБ)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри _____ (назва кафедри) протокол від _____ № _____
Завідувач кафедри _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету
" _____ " _____ 20 ____ року, протокол № _____

ВСТУП

Програму __ (назва практики) __ практики складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки _____ (назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)
Спеціальності (напряму) _____
спеціалізації _____

Практика є обов'язковим компонентом програми підготовки фахівців із вищою освітою. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення у разі одержання необхідного обсягу практичних знань і умінь відповідно до стандартів освіти.

1. Опис _____ практики (назва практики)

1.1. Мета _____ практики:
(назва практики) .

1.2. Основні завдання _____ практики:
(назва практики)

1.3. Характеристика _____ практики:
(назва практики)

Кількість кредитів: _____ Загальна кількість годин: _____

Нормативний модуль. Семестр: _____ Вид контролю: _____

1.4. Заплановані результати практики (рівень знань, умінь, навичок, яких студенти мають досягти на кожному етапі практики)

2. Зміст та організація проведення _____ практики (назва практики)

3. Вимоги до баз _____ практики
(назва практики)

4. Індивідуальні завдання з практики (у разі потреби)

5. Вимоги до звіту про _____ практику
(назва практики)

6. Підведення підсумків _____ практики
(назва практики)

7. Критерії оцінювання результатів _____ практики
(назва практики)

1. Методи контролю та схема нарахування балів

Сумарна оцінка за практику виставляється за шкалою ECTS:

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

За шкалою	За 100-бальною	За національною шкалою	Визначення*
-----------	----------------	------------------------	-------------

ECTS	шкалою		
A	90-100	відмінно	<i>відмінно</i> – відмінне виконання з невеликою кількістю неточностей
B	82-89	добре	<i>дуже добре</i> – вище середнього рівня з кількома несуттєвими помилками
C	75-81		<i>добре</i> – в цілому правильно виконана робота з незначною кількістю помилок
D	69-74	задовільно	<i>задовільно</i> – непогано, але зі значною кількістю недоліків
E	60-68		<i>достатньо</i> – виконання задовольняє мінімальні критерії
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	<i>незадовільно</i> – потрібно працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку
F	0-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	<i>незадовільно</i> – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

* При формі підсумкового контролю «залік» - 0-59 – не зараховано, 60-100 - зараховано

2. Методичне забезпечення

ДОГОВІР ПРО СПІВПРАЦЮ № _____

м. Суми

«___» _____ 20__ року

Сумський Національний Аграрний Університет, надалі "Університет", в особі ректора Ігоря КОВАЛЕНКО, який діє на підставі Статуту, з однієї сторони та _____, в подальшому "Підприємство", в особі _____, який діє на підставі _____, з іншої сторони (при спільному згадуванні сторін – «Сторони»), уклали даний договір про наступне:

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

- 1.1. Сторони за даним Договором на базі _____ здійснюють спільну діяльність за наступними напрямками:
- 1.2. Організація освітнього процесу з впровадженням дуальної форми здобуття освіти під час підготовки бакалаврів та магістрів.
 - 1.2.1. Організація практичної підготовки студентів в процесі виробничої діяльності підприємства.
 - 1.2.2. Впровадження програм проходження виробничої, переддипломної практики на виробництві з урахуванням особливостей підприємства.
 - 1.2.3. Проведення захистів звітів з проходження виробничих практик безпосередньо на базі навчально-практичного центру СНАУ за участі викладачів університету та фахівців з виробництва.
 - 1.2.4. Проведення курсового та дипломного проєктування за завданнями виробництва.
 - 1.2.5. Цільова підготовка випускників для підприємства.
 - 1.2.6. Проведення спільних наукових та інноваційних програм.
 - 1.2.7. Спільна організація і проведення тренінгів та практичних занять на підприємстві із залученням студентів та викладачів університету.
 - 1.2.8. Пройдення стажування та підвищення кваліфікаційної підготовки викладачів університету щодо володіння сучасними технологіями, які використовуються на виробництві.
 - 1.2.9. Вести спільну діяльність в розробці та впровадженні новітніх технологій, проєктів, рекомендацій, спрямованих на вдосконалення форм і методів ведення сільськогосподарського виробництва.
- 1.3. Сторони за взаємною згодою можуть здійснювати узгоджену, взаємовигідну діяльність за іншими напрямками співробітництва.

2. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН**2.1. «Підприємство» зобов'язується:**

- 2.1.1. Приймати студентів для проходження виробничої, переддипломної практики або дуальної форми здобуття освіти (за узгодженими навчальними планами та графіком проходження).
- 2.1.2. Створити студентам умови для проходження практики або дуальної форми здобуття освіти:
 - забезпечити проведення інструктажів з питань охорони праці (вступний та на робочому місці) з реєстрацією у відповідних журналах;
 - забезпечити студентів спецодягом, спецвзуттям, засобами індивідуального та колективного

захисту та інвентарем (у разі потреби);

- створити умови для проживання на час проходження практики або дуальної форми здобуття освіти;
- забезпечити студентів харчуванням;
- створити всі умови для виконання студентами програм практики або дуальної форми навчання;
- здійснити закріплення за студентом фахівця (ментора) – виробничника з підприємства;
- надавати можливість студентам працювати на вакантних посадах відповідно до потреб виробництва згідно КЗоТУ та ЗУ «Про вищу освіту».

2.1.3. Створити викладачам умови для стажування:

- надавати можливість проходити стажування та підвищення кваліфікаційної підготовки на виробництві;
- проводити практичні заняття на виробництві із залученням студентів та викладачів університету;
- забезпечити проведення інструктажів з питань охорони праці (вступний та на робочому місці) з реєстрацією у відповідних журналах;
- забезпечити спецодягом, спецвзуттям, засобами індивідуального та колективного захисту та інвентарем (у разі потреби);

2.1.4. Створити студентам, викладачам, що уклали договори про проходження практики або стажування або дуальної форми здобуття освіти, відповідно до законодавства України, умови проходження практики або стажування або дуальної форми здобуття освіти.

2.2. «Підприємство» має право:

2.2.1. Щорічно отримувати інформаційну базу (анкети) щодо студентів для проходження практики або дуальної форми навчання.

2.2.2. Вимагати від студентів якісного виконання завдань згідно з вимогами технології, дотримання правил санітарії та гігієни, вимог з охорони праці.

2.2.3. Ініціювати спільні науково-дослідні роботи шляхом залучення висококваліфікованого наукового потенціалу університету та впроваджувати їх результати у виробництво.

2.2.4. Отримувати базу даних випускників (бакалаврів та магістрів) з індивідуальними анкетами.

2.2.5. Організувати, за потреби, навчальні заняття на базі підприємства.

2.2.6. Організувати, за потреби, «День кар'єри» у Сумському НАУ та коледжах.

2.2.7. Надавати фінансову підтримку Сумському національному аграрному університету на розвиток матеріальної бази (за додатковими угодами).

2.2.8. Брати участь у конкурсах ідей, проєктів, бізнес-планів та матеріально заохочувати переможців, роботи яких будуть рекомендовані до впровадження у виробництво.

2.3. «Університет» зобов'язується:

2.3.1. За один місяць до початку навчального процесу ознайомити адміністрацію підприємства з робочими навчальними програмами, передати план та інформаційну базу студентів для проходження практики або дуальної форми здобуття освіти.

2.3.2. Надавати за місяць до початку практики програму практики студентів.

2.3.3. Згідно з положенням про навчальні заняття та виробничу практику організувати:

- проведення базових інструктажів з техніки безпеки та охорони праці;
- проведення медичного огляду та оформлення медичних книжок;
- дотримання та виконання студентами навчальної програми.

2.3.4. Закріпити відповідальних осіб за співпрацю з підприємством, які контролюють:

- проходження студентами занять та практики за графіком згідно з програмами;
- дотримання трудової дисципліни, технологічних режимів, правил санітарії і гігієни, техніки безпеки та охорони праці.

2.3.5. Організувати виконання студентами курсових, дипломних робіт у відповідності до запитів підприємства.

2.3.6. Організувати індивідуальні співбесіди зі студентами та випускниками.

2.3.7. Здійснювати науково-дослідні розробки на замовлення підприємства, інформувати підприємство про результати науково-дослідних робіт та використовувати за погодженням з підприємством (за додатковою угодою).

2.3.8. Здійснювати цільову підготовку випускників для підприємства при працевлаштуванні з урахуванням конкретної потреби.

2.4. «Університет» має право:

- 2.4.1. Узгоджувати з Підприємством, календарний термін проведення занять на виробництві.
 2.4.2. При необхідності, за погодженістю сторін, вносити зміни у встановлений графік навчального процесу.
 2.4.3. Проводити контроль виконання студентами навчальної програми на підприємстві.

3. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН ЗА НЕВИКОНАННЯ ЦЬОГО ДОГОВОРУ

- 3.1. У випадку порушень правил трудової дисципліни, охорони праці та техніки безпеки, невиконання вимог керівників навчального процесу студенти-порушники не допускаються для подальшої практики і (або) стажування на підприємстві.
 3.2. Підприємство несе відповідальність за створення безпечних умов праці та забезпечення набуття студентами університету практичних вмінь та навичок.
 3.3. Сторони несуть відповідальність за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з діючим законодавством України.
 3.4. Всі суперечки, що виникають між сторонами, вирішуються у встановленому законодавством порядку.

4. СТРОК ДІЇ ТА ІНШІ УМОВИ ДОГОВОРУ

- 4.1. Договір набуває сили після його підписання сторонами і діє до «_____» _____ 20__ р.
 4.2. Зміни та доповнення до цього договору можуть бути внесені за взаємною згодою сторін, що оформляються письмово додатковою угодою, яка стає невід'ємною частиною.
 4.3. Договір може бути припинений достроково за згодою сторін, а також у разі невиконання однією стороною своїх обов'язків за Договором, інша сторона має право вимагати дострокового розірвання договору в односторонньому порядку.
 4.4. Договір складено у двох примірниках - по одному примірнику Університету та Підприємству, кожен з яких має однакову юридичну силу.

5. РЕКВІЗИТИ ТА ПІДПИСИ СТОРІН:

<p>Університет: Сумський національний аграрний університет 40021, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 160, р/р IBAN UA 768201720313211002201005656 в Державній казначейській службі України, МФО 820172, ЄДРПОУ 04718013, ПН № 047180118194, св-во пл. ПДВ № 25764558</p> <p>Ректор _____ Ігорь КОВАЛЕНКО М.П.</p>	<p>Підприємство: _____ Юридична/фактична адреса: Індекс, _____ обл., _____ р-н, м. _____, вул. _____ р/р IBAN UA _____ в назва банку _____ ЄДРПОУ _____ МФО _____</p> <p>Посада _____ Ім'я ПРИЗВИЩЕ М.П.</p>
---	--

**про проведення практики здобувачів вищої освіти
Сумського національного аграрного університету**

м. Суми

« » __ 20_____ року

Сумський Національний Аграрний Університет, надалі "Університет", в особі ректора Коваленко Ігоря Миколайовича, який діє на підставі Статуту, з однієї сторони та _____, в подальшому "Підприємство", в особі _____, яка (який) діє на підставі _____, з іншої сторони (при спільному згадуванні сторін – «Сторони»), уклали даний договір про наступне

I. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

1.1. Організація проходження практики здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)/другого (магістерського) рівня _____ факультету СНАУ на Базі практики _____ відповідно до умов цього Договору.

II. ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

2.1. База практики зобов'язується:

2.1.1. Прийняти на практику здобувачів вищої освіти згідно з навчальним планом _____ (_____) рівня
(потрібне записати)

№ з/п	Шифр і назва спеціальності/ назва ОПП	Курс	Вид практики	ПІБ здобувача /здобувачів	Терміни практики	
					початок	кінець

2.1.2. Повідомити СНАУ про прибуття на практику здобувача(ів).

2.1.3. Призначити наказом, із числа висококваліфікованих спеціалістів підприємства, керівника практики.

2.1.4. Організувати проходження практики здобувачів СНАУ.

2.1.5. Створити належні умови для проходження здобувачами програми практики, не допускати використання праці здобувачів для цілей, не передбачених освітньо-професійною програмою.

2.1.6. Створити здобувачам умови безпечної роботи на кожному робочому місці, а також належних умов для проходження практики на виробництві/робочому місці, дотримання правил і норм охорони праці, безпеки життєдіяльності і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

2.1.7. Забезпечити здобувачам умови безпечної праці на конкретному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці. У разі потреби навчати здобувачів, які проходять практику, безпечних методів праці. Забезпечити спецодягом, запобіжними засобами, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, установленими для штатних працівників.

2.1.8. Надати практикантам і керівникам практики від закладу вищої освіти можливість користуватися лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, онлайн-ресурсами, технічною та іншою документацією, потрібною для виконання програми практики.

2.1.9. Забезпечити облік виходів практикантів на роботу. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення, що мали місце під час проходження практики, повідомляти СНАУ.

2.1.10. Наприкінці терміну проходження практики дати письмову характеристику на кожного практиканта, а також сприяти у підготовці звіту про проходження практики та в оформленні всіх потрібних документів.

2.1.11. Надавати здобувачам можливість збору інформації для курсових/дипломних робіт за результатами діяльності підприємства, яка не є комерційною таємницею, на підставі направлень циклових комісій.

2.1.12. Додаткові умови _____

2.2. СНАУ зобов'язується:

2.2.1. Належним чином виконувати умови цього Договору.

2.2.2. До початку практики надати базі практики для погодження програму практики, а не пізніше ніж за тиждень – список здобувачів, яких направляють на практику

2.2.3. Призначати керівниками практики кваліфікованих викладачів та здійснювати навчально-методичне керівництво нею відповідно до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Сумського національного аграрного університету.

2.2.4. Забезпечувати проведення всіх організаційних заходів перед від'їздом практикантів: інструктаж про проходження практики та з техніки безпеки, надання відповідних документів, потрібних для проходження практики (направлення, програма, щоденник, індивідуальне завдання тощо).

2.2.5. Забезпечити додержання здобувачами трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, якщо вони сталися із здобувачами під час проходження практики.

2.2.6. Додаткові умови _____

ІІІ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН

3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з чинним законодавством України.

3.2. Усі суперечки, що виникають між сторонами за Договором, вирішуються згідно з чинним законодавством України, зокрема, але не виняток законодавство про працю України.

ІV. СТРОК ДІЇ ТА ІНШІ УМОВИ

4.1. Цей Договір набирає чинності з дня його підписання сторонами і діє до « _____ »р.

4.2. Дія Договору припиняється:

- 4.2.1. за взаємною згодою сторін;
- 4.2.2. достроково за ініціативою однієї зі сторін у випадку порушення іншою умов цього Договору;
- 4.2.3. в інших випадках, передбачених чинним законодавством України.
- 4.3. Зміни та доповнення до Договору вносяться за взаємною згодою сторін шляхом переукладення або укладення додаткових угод до нього.
- 4.4. На виконання окремих положень цього Договору сторони можуть укласти додаткові угоди, які після їх підписання стають невід'ємною частиною цього Договору.
- 4.5. Сторони зобов'язуються дотримуватися конфіденційності та приписів чинного законодавства України стосовно інформації, документації, знань, досвіду які стали відомі в ході проведення практики.
- 4.6. Практика під час дії військового стану в Україні та карантину, встановлених згідно з чинного законодавства України, може частково проводитись в онлайн.
- 4.7. Договір укладається українською мовою у двох автентичних примірниках, що мають однакову юридичну силу, по одному для кожної сторони.

V. ЮРИДИЧНІ АДРЕСИ ТА ПІДПИСИ СТОРІН:

<p>Університет: Сумський національний аграрний університет 40021, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 160, р/р IBAN UA 768201720313211002201005656 в Державній казначейській службі України, МФО 820172, ЄДРПОУ 04718013, ПІН № 047180118194, св-во пл. ПДВ № 25764558</p> <p>Ректор _____ Ігорь КОВАЛЕНКО М.П.</p>	<p>Підприємство:</p> <hr/> <p>Юридична/фактична адреса: _____, _____ обл., _____ р-н, м. _____, вул. _____, _____ тел. _____ р/р _____ ЄДРПОУ _____ ПІН _____ Свідоцтво _____</p> <p>Директор _____ _____ М.П.</p>
--	---

Додаток 5
До Положення про проведення
практики здобувачів освіти
Сумського національного
аграрного університету

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ (вид і назва
практики)

Здобувач _____
(прізвище, ім'я, по батькові)
Факультет (_____
(назва факультету)

Освітньо-професійна програма _____
(назва освітньо-професійної програми)

Спеціальність _____
(код та найменування спеціальності)

Ступінь вищої освіти _____
(бакалавр / магістр)

_____ курс, _____ група

Форма навчання _____
(денна/ заочна)

Керівник _____ від _____ кафедри
практики
_____ (назва кафедри)

_____ (посада,
прізвище, ім'я, по батькові керівника практики)

Керівник практики від підприємства (організації, установи, тощо)

_____ (посада,
прізвище, ім'я, по батькові)

Здобувач _____
(прізвище, ім'я, по батькові)
Прибув на підприємство (в організацію, установу тощо) ____ 20__ року.
Наказом (розпорядженням) по підприємству (організації, установі тощо) від «__»
____ 20__ року №__
здобувач зарахований на посаду _____
(назва посади)

_____ (підпис)
(посада, прізвище та ініціали керівника підприємства, організації)

М.П.

Вибув з підприємства (організації, установи, тощо)
«__» _____ 20__ року _____

_____ (підпис) (посада, прізвище та ініціали керівника підприємства, організації)

М.П.

Індивідуальне завдання від університету

Тема _____ роботи

Виконання робіт передбачених програмою практики:

1. Ознайомитися _____

2. Вивчити _____

3. Опанувати _____

4. Виконати _____

5. Провести аналіз _____

6. Запропонувати _____

Завдання видав керівник практики

від кафедри _____

(посада, ПІБ, підпис)

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики					Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	
1	2	3	4	5	6	7	8

Керівник практики:

від закладу вищої освіти _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

від підприємства, організації, установи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Загальні відомості про базу практики

_____ (назва підприємства, організації, установи тощо)

П.І.П. керівника _____

Форма власності _____

Район _____

Область _____

Місто _____

Адреса _____

Телефон/ сайт _____

Характеристика бази практики

ВІДГУК-ХАРАКТЕРИСТИКА керівника практики від бази практики

_____ (назва підприємства, організації, установи тощо)

Керівник практики від підприємства (організації, установи тощо) _____

_____ (підпис) (ініціали та прізвище)

М.П. «_____» _____ 20__ року

Висновок керівника практики від кафедри

Кількість балів

(цифрами)

Керівник практики від кафедри _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

Висновок комісії із захисту звітів з практики

Дата складання заліку „_____” _____ 20____ року

Оцінка:

за національною шкалою _____

кількість балів _____

(цифрами і словами)

за шкалою ECTS _____

Голова комісії із захисту звітів з практики _____

(підпис) (ініціали та прізвище)